

KOMMISSIONENS

VÄGLEDANDE

NOT

om tillhandahållande
av humanitärt bistånd i
överensstämmelse med
EU:s restriktiva åtgärder
(sanktioner)

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.6.2022
C(2022) 4486 final

Kommissionens tillkännagivande

**KOMMISSIONENS VÄGLEDANDE NOT OM TILLHANDAHÅLLANDE AV
HUMANITÄRT BISTÅND I ÖVERENSSTÄMMELSE MED EU:s RESTRIKTIVA
ÅTGÄRDER (SANKTIONER)**

KOMMISSIONENS VÄGLEDANDE NOT OM TILLHANDAHÅLLANDE AV
HUMANITÄRT BISTÅND I ÖVERENSSTÄMMELSE MED EU:S RESTRIKTIVA
ÅTGÄRDER (SANKTIONER)

Innehåll

1.	INLEDNING	2
1.1.	Värdet av denna vägledande not.....	2
1.2.	Hur man läser denna vägledande not.....	2
1.3.	Källor till EU:s sanktioner, vägledning och andra relevanta dokument	3
2.	ALLMÄN INFORMATION	7
2.1.	EU-sanktionernas tillämpningsområde	7
2.2.	Relevanta EU-sanktioner	7
2.3.	Tredjeländers sanktioner	8
3.	EU:S SANKTIONER OCH HUMANITÄRT BISTÅND	9
3.1.	Typer av EU-sanktioner	9
3.2.	EU:s sanktioner är målinriktade.	10
3.3.	Förbud mot att göra penningmedel och ekonomiska resurser tillgängliga för, eller till förmån för, personer som omfattas av sanktioner	10
3.4.	Personer som omfattas av sanktioner	12
3.5.	Indirekt tillhandahållande av penningmedel eller ekonomiska resurser	12
3.6.	Sektorsspecifika restriktioner	14
3.7.	Oavsiktlig inverkan av EU:s sanktioner på humanitärt bistånd	15
3.8.	Humanitära undantag.....	16
3.8.1.	Humanitära undantag.....	17
3.8.2.	Dispenser (tillstånd).....	18
3.9.	Humanitära ändamål.....	19
3.10.	Humanitära undantag och icke-humanitära projekt	20
3.11.	EU:s sanktioner och internationell humanitär rätt.....	21
3.12.	Olika typer av humanitära program.....	21
3.13.	Personer i behov av stöd (slutliga stödmottagare).....	21
3.14.	En situation då det ”inte finns några andra alternativ”	22
4.	EFTERLEVNAD AV EU:S SANKTIONER	22
4.1.	De humanitära aktörernas skyldigheter	22

4.2. Interna förfaranden som säkerställer efterlevnaden av EU:s sanktioner – tillbörlig aktsamhet	22
4.3. Sanktionsbeläggningar som ska beaktas	23
4.4. Vem måste ha infört interna förfaranden för att säkerställa att EU:s sanktioner efterlevs?	24
4.5. Skadeståndsansvar	25
4.6. Sanktionsrelaterade påföljder	25
4.7. Att tillhandahålla relevant information	26

1. INLEDNING

Syftet med denna vägledande not är att erbjuda praktiska riktlinjer om hur man ska följa EU:s restriktiva åtgärder som antagits i enlighet med artikel 215 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EU-sanktioner* eller *EU:s sanktioner*) när man tillhandahåller humanitärt bistånd. Denna vägledande not riktar sig till alla aktörer som är skyldiga att följa EU:s sanktioner och som deltar i tillhandahållandet av humanitärt bistånd (*humanitära aktörer*). Humanitära aktörer omfattar givare, internationella organisationer, icke-statliga organisationer, medlemsstaternas specialiserade organ, banker och andra företag – när de deltar i tillhandahållandet av humanitärt bistånd.

1.1. Värdet av denna vägledande not

Kommissionen har i sin roll som EU-fördragets väktare i uppgift att se till att EU-lagstiftningen tillämpas enhetligt på unionens hela territorium¹. Denna vägledning är också relevant för medlemsstaternas nationella behöriga myndigheter som ansvarar för verkställandet av sanktioner, inbegripet utfärdandet av påföljder och beviljandet av tillstånd till dispens².

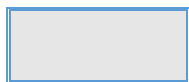
1.2. Hur man läser denna vägledande not

Denna vägledande not består av ett antal olika kapitel som vart och ett är uppdelat i särskilda punkter, där kommissionen ger sin analys av särskilda frågor som rör EU:s sanktioner och deras eventuella samspel med tillhandahållandet av humanitärt bistånd. I punkterna kan ingå följande tecken:

dokument.

En pil betyder att det finns en korshänvisning till andra relevanta

En ruta innehåller fiktiva exempel på kommissionens analys av den underliggande punkten.

¹ Det är dock endast Europeiska unionens domstol som kan utfärda bindande tolkningar av EU-rätten.

² Förteckningen över nationella behöriga myndigheter ingår i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/595 av den 11 april 2022, som finns på https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2022.114.01.0060.01.SWE&toc=OJ%3AL%3A2022%3A114%3ATOC.

I slutet av denna vägledande not finns en icke uttömmande checklista med de punkter som humanitära aktörer bör beakta när de genomför åtgärder för tillbörlig aktsamhet för att kunna följa sanktionerna (se punkt 4.2).

1.3. Källor till EU:s sanktioner, vägledning och andra relevanta dokument

EU:s sanktionssystem fastställs genom rådets beslut och rådets förordningar. Dessa offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning (EUT)*, som är den officiella källan till EU-lagstiftningen³. De EU-sanktioner som avses i denna vägledande not fastställs i följande rättsakter⁴:

- Rådets förordning (EU) nr 753/2011 (*sanktioner mot Afghanistan*)⁵.
- Rådets förordning (EG) nr 765/2006 (*sanktioner mot Belarus*)⁶.
- Rådets förordning (EU) 2018/1542 (*sanktioner mot kemiska vapen*)⁷.
- Rådets förordning (EU) 2017/1509 (*sanktioner mot Nordkorea*)⁸.
- Rådets förordning (EU) 2020/1998 (*globala människorättssanktioner*)⁹.
- Rådets förordning (EU) nr 267/2012 (*sanktioner mot Iran avseende massförstörelsevapen*)¹⁰.
- Rådets förordning (EU) 359/2011 (*sanktioner avseende mänskliga rättigheter i Iran*)¹¹.
- Rådets förordning (EU) 2019/1716 (*sanktioner mot Nicaragua*)¹².

---

³ <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=sv>

⁴ Dessa EU-sanktioner har valts ut som relevanta exempel på de tolkningsprinciper som anges i denna vägledande not.

⁵ Rådets förordning (EU) nr 753/2011 av den 1 augusti 2011 om restriktiva åtgärder mot vissa personer, grupper, företag och enheter med anledning av situationen i Afghanistan.

⁶ Rådets förordning (EG) nr 765/2006 av den 18 maj 2006 om restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Belarus och Belarus inblandning i Rysslands aggression mot Ukraina.

⁷ Rådets förordning (EU) 2018/1542 av den 15 oktober 2018 om restriktiva åtgärder mot spridning och användning av kemiska vapen.

⁸ Rådets förordning (EU) 2017/1509 av den 30 augusti 2017 om restriktiva åtgärder mot Demokratiska folkrepubliken Korea och om upphävande av förordning (EG) nr 329/2007.

⁹ Rådets förordning (EU) 2020/1998 av den 7 december 2020 om restriktiva åtgärder mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna.

¹⁰ Rådets förordning (EU) nr 267/2012 av den 23 mars 2012 om restriktiva åtgärder mot Iran och om upphävande av förordning (EU) nr 961/2010.

¹¹ Rådets förordning (EU) nr 359/2011 av den 12 april 2011 om restriktiva åtgärder mot vissa personer, enheter och organ med hänsyn till situationen i Iran.

¹² Rådets förordning (EU) 2019/1716 av den 14 oktober 2019 om restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Nicaragua.

- Rådets förordning (EU) nr 401/2013 (*sanktioner mot Myanmar/Burma*)¹³.
- Rådets förordning (EU) nr 833/2014 (*sanktioner mot Ryssland*)¹⁴.
- Rådets förordning (EU) nr 36/2012 (*sanktioner mot Syrien*)¹⁵.
- Rådets förordning (EU) nr 356/2010 (*sanktioner mot Somalia*)¹⁶.
- Rådets förordning (EU) nr 269/2014 (*sanktioner avseende Ukrainas territoriella integritet*)¹⁷.
- Rådets förordning (EU) 2022/263 (*sanktioner avseende Donetsk och Luhansk*)¹⁸.
- Rådets förordning (EU) 2016/1686 av den 20 september 2016 (*EU:s autonoma sanktioner mot al-Qaida och Isil*)¹⁹.
- Rådets förordning (EG) nr 881/2002 (*FN:s sanktioner mot al-Qaida och Isil*)²⁰.
- Rådets förordning (EU) nr 2017/2063 (*sanktioner mot Venezuela*)²¹.

Denna vägledande not måste dessutom läsas tillsammans med nedanstående dokument och verktyg. Kommissionen har redan antagit omfattande riktlinjer om vissa av EU:s sanktionssystem, däribland om tillhandahållandet av humanitärt bistånd i överensstämmelse med EU:s sanktioner. Följande dokument är de mest relevanta vägledningsdokumenten:

-
- ¹³ Rådets förordning (EU) nr 401/2013 om restriktiva åtgärder mot Myanmar/Burma och om upphävande av förordning (EG) nr 194/2008.
  - ¹⁴ Rådets förordning (EU) nr 833/2014 av den 31 juli 2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina.
  - ¹⁵ Rådets förordning (EU) nr 36/2012 av den 18 januari 2012 om restriktiva åtgärder med hänsyn till situationen i Syrien och om upphävande av förordning (EU) nr 442/2011.
  - ¹⁶ Rådets förordning (EU) nr 356/2010 av den 26 april 2010 om införande av vissa särskilda restriktiva åtgärder mot vissa fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ mot bakgrund av situationen i Somalia.
  - ¹⁷ Rådets förordning (EU) nr 269/2014 av den 17 mars 2014 om restriktiva åtgärder med avseende på åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende.
  - ¹⁸ Rådets förordning (EU) 2022/263 om restriktiva åtgärder med anledning av erkännandet av de icke-regeringskontrollerade områdena i länen Donetsk och Luhansk i Ukraina och beordrandet av ryska väpnade styrkor in i de områdena.
  - ¹⁹ Rådets förordning (EU) 2016/1686 av den 20 september 2016 om införande av ytterligare restriktiva åtgärder mot Isil (Daish) och al-Qaida samt fysiska och juridiska personer, enheter eller organ som har samröre med dem.
  - ²⁰ Rådets förordning (EG) nr 881/2002 av den 27 maj 2002 om införande av vissa särskilda restriktiva åtgärder mot vissa med organisationerna Isil (Daish) och al-Qaida associerade personer och enheter.
  - ²¹ Rådets förordning (EU) 2017/2063 av den 13 november 2017 om restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Venezuela.

- Kommissionens vägledande not om tillhandahållande av humanitärt bistånd för att bekämpa covid-19-pandemin i vissa områden som omfattas av EU:s restriktiva åtgärder (2020–2021) (*vägledning om covid-19*)²².
- Kommissionens dokument om vanliga frågor beträffande EU:s restriktiva åtgärder i Syrien (*vanliga frågor om Syrien*)²³.
- Kommissionens vägledning om genomförandet av globala människorättssanktioner (*vägledning om globala mänskliga rättigheter*)²⁴.
- Kommissionens vägledning om genomförandet av vissa bestämmelser i sanktionerna mot Myanmar/Burma (*vägledning om sanktioner mot Myanmar/Burma*)²⁵.
- Kommissionens yttrande av den 8 juni 2021 om artikel 2.2 i rådets förordning (EU) nr 269/2014 (*kommissionens yttrande av den 8 juni 2021*)²⁶.

Utöver detta underhåller eller tillgängliggör kommissionen följande verktyg för vägledning rörande EU-sanktioner:

- EU:s sanktionskarta, en interaktiv karta över EU-sanktioner, med konsoliderade versioner av rådets beslut och förordningar (*sanktionskartan*)²⁷.
- Databasen över finansiella sanktioner, som innehåller en uppdaterad konsoliderad förteckning över alla personer och enheter som är föremål för frysning av tillgångar och ett förbud mot att göra penningmedel tillgängliga för dem²⁸.

22

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210813-humanitarian-aid-guidance-note_sv.pdf

23

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/170901-faqs-restrictive-measures-syria_en.pdf

24

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201217-human-rights-guidance-note_sv.pdf Sanktionskartan utarbetades av 2017 års estniska ordförandeskap för Europeiska unionens råd.

25

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210511-restrictive-measures-myanmar-guidance-note_sv.pdf

26

Finns på https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210608-ukraine-opinion_en_0.pdf. På den särskilda webbplatsen om sanktioner har kommissionen även offentliggjort juridiska yttranden i ett antal frågor. De finns att tillgå på https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200526-risk-management-guide_en_0.pdf.

27

<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

28

<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf#!/files>

- Humanitär kontaktpunkt på EU-nivå, en brevlåda där humanitära aktörer kan lämna in begäranden om information avseende humanitära dispenser (*EU:s kontaktpunkt*)²⁹.
- Faktablad om medlemsstaternas förfaranden för att bevilja humanitära dispenser från EU:s restriktiva åtgärder, en icke-officiell sammanfattning av de förfaranden som införts av medlemsstaterna för att bevilja tillstånd till dispens för humanitära ändamål (*faktablad om dispenser*)³⁰.
- Vägledning om riskhanteringsprinciper för att skicka humanitärt bistånd till Syrien och liknande högriskjurisdiktioner (*vägledning om riskhantering*)³¹.
- Vanliga frågor om de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland (*vanliga frågor om Ryssland*)³². och
- Frågor och svar om tillbörlig aktsamhet avseende restriktiva åtgärder för EU-företag som gör affärer med Iran (*frågor och svar om tillbörlig aktsamhet vid affärer med Iran*)³³.

Humanitära aktörer bör också ta hänsyn till EU-rådets bästa praxis för ett effektivt genomförande av restriktiva åtgärder (*rådets bästa praxis*)³⁴, EU:s informationsmeddelande om den gemensamma övergripande handlingsplanen³⁵ och frågorna och svaren om det globala EU-systemet för sanktioner avseende mänskliga rättigheter från Europeiska unionens utrikestjänst³⁶.

---

²⁹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/eu-level-contact-point-humanitarian-aid-environments-subject-eu-sanctions_sv

³⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/eu-restrictive-measures-humanitarian-derogations-factsheet_en

³¹ En icke-officiell vägledning som stöds av kommissionen och som finns att tillgå på https://ec.europa.eu/info/files/200526-risk-management-guide_en.

³² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_sv

³³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/faqs-restrictive-measures-iran_en.pdf

³⁴ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/sv/pdf>

³⁵ https://www.eeas.europa.eu/iran/information-note-lifting-eu-sanctions-under-joint-comprehensive-plan-action-jcpoa_en?s=198&page_lang=sv

³⁶ https://www.eeas.europa.eu/eeas/questions-and-answers-eu-global-human-rights-sanctions-regime_en

2. ALLMÄN INFORMATION

2.1. EU-sanktionernas tillämpningsområde

EU-institutioner, medlemsstater, medborgare i medlemsstaterna, juridiska personer och enheter under en medlemsstats jurisdiktion och alla som är verksamma på EU:s territorium måste följa EU:s sanktioner. Detta omfattar EU-medborgare som till exempel arbetar för icke-statliga organisationer, icke-statliga organisationer som bildats enligt lagstiftningen i en medlemsstat och icke-statliga organisationer som bildats enligt lagstiftningen i ett tredjeland och som tillhandahåller humanitärt bistånd genom insatser som helt eller delvis organiserats på EU:s territorium³⁷.

Eftersom EU:s sanktioner är ett verktyg inom ramen för unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp) förväntas de sätta press på vissa personer eller enheter vars beteende sanktionerna är avsedda att förhindra eller förändra. De gäller emellertid inte extraterritoriellt. Med andra ord är humanitära aktörer som inte omfattas av EU-sanktionernas tillämpningsområde inte skyldiga att följa EU:s sanktioner. När en humanitär aktör erhåller medel från en EU-institution eller en institution i en medlemsstat enligt ett givaravtal med en sanktionsklausul måste dock den humanitära aktören följa EU:s sanktioner i enlighet med avtalsförpliktelsen³⁸.

2.2. Relevanta EU-sanktioner

Alla EU-sanktioner måste alltid följas. Fysiska och juridiska personer, enheter och organ kan beläggas med sanktioner (*personer som omfattas av sanktioner* eller *sanktionsbelagda personer*) enligt ett eller flera sanktionssystem, inbegripet tematiska sanktionssystem. Humanitära aktörer bör inte begränsa sina interna förfaranden för efterlevnad av sanktioner (se punkt 4.2) till de EU-sanktioner vars titel innehåller namnet på det land där den humanitära insatsen ska genomföras (t.ex. *sanktioner mot Syrien* för insatser i Syrien). Dessutom är vissa EU-sanktioner inte i första hand knutna till en viss region eller ett visst land, eftersom de påför ekonomiska sanktioner på personer och enheter som är verksamma inom olika områden eller på global nivå³⁹.

Icke desto mindre är vissa EU-sanktioner till sin natur mer relevanta för vissa särskilda humanitära insatser och bör ägnas ökad uppmärksamhet före och under tillhandahållandet av humanitärt bistånd. Som exempel fastställer EU:s sanktionssystem sektorsspecifika restriktioner för produkter som ska exporteras eller användas i det tredjeland där humanitärt bistånd ska tillhandahållas, eller finansiella restriktioner för sanktionsbelagda personer som är verksamma i det landet. Humanitära aktörer bör använda sin sakkunskap för att identifiera de EU-sanktioner som är särskilt viktiga för humanitära projekt av större

---

³⁷ Det finns alltid en standardartikel i EU:s sanktionssystem som definierar omfattningen av denna jurisdiktion. Denna artikel lyder sålunda: ”Denna förordning ska tillämpas inom medlemsstaternas territorium, inklusive deras luftrum, ombord på alla luftfartyg och fartyg som omfattas av en medlemsstats jurisdiktion, på varje medborgare i en medlemsstat, på varje enhet som har inrättats eller bildats i enlighet med en medlemsstats lagstiftning, och på varje enhet i samband med varje form av affärsverksamhet som helt eller delvis bedrivs i unionen” (se t.ex. artikel 35 i sanktionerna mot Syrien).

³⁸ Se i detta avseende slutnot XVII i faktabladet om medlemsstaternas förfaranden för att bevilja humanitära dispenser från EU:s restriktiva åtgärder (sanktioner) som finns att tillgå på https://ec.europa.eu/info/publications/eu-restrictive-measures-humanitarian-derogations-factsheet_en.

³⁹ Till exempel de FN-baserade sanktionerna mot al-Qaida och Isil.

relevans och vid behov be sina nationella behöriga myndigheter om hjälp. ”Identifierare” (dvs. personlig eller annan information) för personer och enheter som omfattas av sanktioner kan också vara av betydelse för att identifiera relevanta EU-sanktionssystem och därmed omfattningen av de tillämpliga sanktionerna för den berörda verksamheten.

➡ [Vägledning om covid-19](#), kapitlet om Syrien, fråga 23; kapitlet om Iran, fråga 17; kapitlet om terroristbekämpning, frågorna 14 och 15.

Fall 1: Humanitära aktörer som tillhandahåller bistånd i Syrien bör först och främst uppmärksamma de åtgärder som beskrivs i sanktionerna mot Syrien. De bör dock även uppmärksamma de personer som omfattas av de FN-baserade sanktionerna mot al-Qaida och Isil, EU:s autonoma sanktioner mot al-Qaida och Isil samt sanktionerna mot kemiska vapen, eftersom en del av dessa personer är verksamma i Syrien.

Fall 2: Humanitära aktörer som tillhandahåller bistånd i de icke-regeringskontrollerade områdena i Luhansk oblast i Ukraina bör ägna särskild uppmärksamhet åt de sektorsspecifika restriktionerna inom ramen för sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk samt sanktionsbeläggningarna inom ramen för sanktionerna mot Ukrainas territoriella integritet.

Fall 3: Humanitära aktörer som organiserar flygningar för evakuering från Syrien bör överväga huruvida syriska flygbolag är sanktionsbelagda inom ramen för sanktionerna mot Belarus.

2.3. Tredjeländers sanktioner

EU-lagstiftningen kräver inte att humanitära aktörer som omfattas av EU-sanktionernas tillämpningsområde ska följa tredjeländers sanktioner. Det står humanitära aktörer fritt att följa dessa sanktioner, med undantag för de sanktioner som anges i bilagan till rådets förordning (EG) nr 2271/96 (*EU:s spärrstadga*)⁴⁰.

Sanktioner som fastställts av Förenta nationernas säkerhetsråd i enlighet med kapitel VII i Förenta nationernas stadga införlivas i EU-lagstiftningen genom rådets beslut och rådets förordningar. Humanitära aktörer är bundna av de FN-sanktioner som är införlivade i EU:s lagstiftning.

➡ [Vägledning om covid-19](#), kapitlet om Iran, fråga 18; kapitlet om Venezuela, fråga 14.

---

⁴⁰ Rådets förordning (EG) nr 2271/96 av den 22 november 1996 om skydd mot följderna av tillämpning av extraterritoriell lagstiftning som antas av ett tredje land, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning. Denna förordning skyddar personer från EU som ägnar sig åt laglig internationell handel och/eller kapitalrörelser som involverar Iran och Kuba samt därmed sammanhängande kommersiell verksamhet mot effekterna av de utländska lagar som anges i dess bilaga. Kommissionen kan också bevilja tillstånd att följa dessa utländska sanktioner i enlighet med artikel 5 i rådets förordning (EG) nr 2271/96. För mer information om detta, se kommissionens webbplats på https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/blocking-statute_en.

Fall 1: En EU-baserad humanitär aktör tillhandahåller humanitärt bistånd i Venezuela. Aktören måste se till att inga penningmedel eller ekonomiska resurser görs tillgängliga för personer eller enheter som omfattas av EU:s sanktioner, särskilt de som omfattas av sanktionerna mot Venezuela. Den EU-baserade humanitära aktören kan, efter eget gottfinnande, besluta att se till att inga penningmedel görs tillgängliga för personer som har belagts med sanktioner av ett tredjeland.

3. EU:S SANKTIONER OCH HUMANITÄRT BISTÅND

3.1. Typer av EU-sanktioner

EU:s sanktioner består bland annat⁴¹ av förbud mot att bedriva viss affärsverksamhet. Dessa sanktioner kan bestå av

- ”individuella finansiella sanktioner” eller
- ”sektorsspecifika” eller ”ekonomiska sanktioner”.

Individuella finansiella sanktioner består av frysning av tillgångar och ett förbud mot att göra penningmedel och ekonomiska resurser tillgängliga för, eller till förmån för, uttryckligen sanktionsbelagda personer. Den senare är den mest relevanta bestämmelsen för de flesta humanitära aktörer⁴². Ett sådant förbud kan gälla penningmedel som tillhandahålls till sanktionsbelagda personer för upphandling av tjänster som är nödvändiga för tillhandahållandet av humanitärt bistånd till slutliga stödmottagare (se punkt 3.3).

Sektorsspecifika sanktioner är mer omfattande restriktioner för vissa typer av affärsverksamhet inom särskilda ekonomiska sektorer. De kan avse ett förbud för den humanitära aktören att föra in vissa varor i verksamhetslandet (export) och/eller att använda dessa varor, eller att tillhandahålla vissa tjänster.

Den huvudsakliga skillnaden mellan dessa två typer av EU-sanktioner är att individuella finansiella sanktioner avser tillhandahållandet av penningmedel och ekonomiska resurser till tydligt identifierade personer, medan sektorsspecifika sanktioner vanligtvis medför en restriktion mot att ägna sig åt vissa typer av affärsverksamhet med, eller tillhandahålla tjänster till, någon i ett visst tredjeland.

---

⁴¹ De restriktiva åtgärder som anges i denna vägledande not ingår i de rådsförordningar som antas i enlighet med artikel 215. I motsvarande rådsbeslut kan även ingå reseförbud för vissa personer och vapenembargon, som dock inte avhandlas i denna vägledande not.

⁴² Frysning av tillgångar innebär att EU-aktörer, inklusive humanitära aktörer, måste undvika att hantera penningmedel eller ekonomiska resurser på ett sätt som skulle leda till en sådan förändring av beskaffenheten av dessa medel eller resurser att de skulle kunna användas (av vem som helst). Även om det är osannolikt att de flesta humanitära aktörer innehar sanktionsbelagda personers penningmedel eller ekonomiska resurser, bör de ändå följa åtgärderna för frysning av tillgångar.

Fall 1: sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet omfattar endast individuella finansiella sanktioner.

Fall 2: sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk omfattar endast sektorsspecifika sanktioner.

Fall 3: sanktionerna mot Syrien omfattar både sektorsspecifika och individuella finansiella sanktioner.

3.2. EU:s sanktioner är målinriktade.

EU:s sanktioner är målinriktade. De förbjuder endast särskilda handlingar och ett medvetet och avsiktligt deltagande i verksamhet vars syfte eller verkan är att kringgå dessa förbud. I synnerhet fastställs i EU:s sanktioner ingen policy som säger att man inte får ha någon kontakt med den sanktionsbelagda personen.

Fall 1: humanitära aktörer kan exportera varor för humanitärt bistånd till Nicaragua, eftersom Nicaragua-sanktionerna inte föreskriver några sektorsspecifika restriktioner. Detta förutsätter dock att dessa varor för humanitärt bistånd inte direkt eller indirekt görs tillgängliga för eller till förmån för personer som omfattas av sanktioner (förbud mot att göra tillgångar eller ekonomiska resurser tillgängliga).

3.3. Förbud mot att göra penningmedel och ekonomiska resurser tillgängliga för, eller till förmån för, personer som omfattas av sanktioner

Denna bestämmelse innebär att det är förbjudet att direkt eller indirekt göra penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för personer som omfattas av sanktioner, oavsett om det sker som gåva, i form av försäljning eller byteshandel eller på något annat sätt, däribland ett återlämnande av en sanktionsbelagd persons egna resurser.

Både begreppet ”penningmedel” och begreppet ”ekonomiska resurser” definieras på ett standardiserat och brett sätt i EU:s sanktioner⁴³, och ges en vid tolkning av EU-domstolarna⁴⁴. ”Penningmedel” inbegriper finansiella tillgångar av alla slag, t.ex. pengar, i alla valutor och i alla former (t.ex. kontanter, checkar) samt krediter och insättningar som tillhandahålls i alla former, inklusive genom användning av informella system för överföring av pengar, såsom havaleh/hawala/xawala/xawilaad/hundi⁴⁵ eller andra typer av

⁴³ Se t.ex. artikel 1 d och 1 g i de globala människorättssanktionerna.

⁴⁴ EU-domstolarna har fastställt följande: ”begreppet ’penningmedel och ekonomiska resurser’ [...] har en vid betydelse som omfattar tillgångar av alla slag, oberoende av hur de har anskaffats” (se t.ex. domstolens dom av den 17 januari 2019, SH/TG, C-168/17, ECLI:EU:C:2019:36, punkt 53; analogt, domstolens dom av den 29 juni 2010, E och F, C-550/09, ECLI:EU:C:2010:382, punkt 69; och mest nyligen, när det gäller frysning av tillgångar, domstolens dom av den 11 november 2021, Bank Sepah/Overseas Financial Limited och Oaktree Finance Limited, C-340/20, ECLI:EU:C:2021:903, punkt 43).

⁴⁵ Dessa är värdeöverföringssystem som bygger på informella nätverk av penningmäklare.

penningöverföring till kontanter. ”Ekonomiska resurser” avser alla tillgångar som inte betecknas som penningmedel men som kan användas för att erhålla penningmedel, varor eller tjänster. Varor, även sådana som är nödvändiga för humanitärt bistånd, kan ingå i denna kategori eftersom de, om de tillhandahålls till en person som omfattas av sanktioner, kan säljas eller bytas av denna person mot penningmedel eller tjänster. För att en tillgång ska betecknas som en ”ekonomisk resurs” är det inte nödvändigt att bevisa att den kommer att användas för att erhålla penningmedel. I allmänhet innebär varje verksamhet som bedrivs med en person som omfattas av sanktioner sannolikt ett utbyte av penningmedel eller ekonomiska resurser.

Humanitära aktörer får inte tillhandahålla penningmedel eller ekonomiska resurser (t.ex. varor) till en person som omfattas av sanktioner, även om avsikten är att denna person (*mellanhand*) ska leverera medlen eller resurserna till personer i behov av stöd⁴⁶. Ett undantag från denna regel som är värt att notera är om denna person räknas som en person i behov av stöd enligt internationell humanitär rätt (se punkt 3.13) eller om humanitära undantag som omfattar en sådan särskild omständighet föreskrivs i den relevanta förordningen (punkt 3.8; se även punkt 3.14).

EU-sanktionerna förbjuder inte ett upprätthållande av kontakter med personer som omfattas av sanktioner, så länge inga penningmedel eller ekonomiska resurser görs tillgängliga för dem, direkt eller indirekt, eller till förmån för dem (se punkt 3.2). Humanitära aktörer bör dock vara ytterst försiktiga när de samarbetar med personer som omfattas av sanktioner och som deltar i tillhandahållandet av humanitärt bistånd. De bör till exempel se till att dessa personer inte erhåller varor eller tjänster, eller förvärvar kunskap som kan användas för att införskaffa penningmedel.

➡ [Vägledning om covid-19](#), avsnitt 1 i alla kapitlen.

Fall 1: Det är förbjudet att upphandla logistik tjänster från ett företag som omfattas av sanktioner för transport av humanitärt bistånd i utbyte mot pengar.

Fall 2: Det är förbjudet att donera medicintekniska produkter till en person som omfattas av sanktioner, såvida denne inte är en slutlig stödmottagare (dvs. en person i behov av humanitärt bistånd).

Fall 3: Det är förbjudet att arbeta som läkare för en grupp eller organisation som omfattas av sanktioner, om den gruppen kan införskaffa penningmedel genom detta arbete (t.ex. ta ut avgifter från patienter för den hjälp som ges).

Fall 4: Det är inte förbjudet att träffa en person som omfattas av sanktioner för att diskutera praktiska aspekter av tillhandahållandet av humanitärt bistånd till behövande personer i områden som står under dennes kontroll. Den personen får dock inte ta emot bl.a. penningmedel, varor, utbildning eller andra tjänster eller kunskap som denne kan dra ekonomisk fördel av.

---

⁴⁶ I detta särskilda fall, se punkt 3.5 om indirekt tillhandahållande av penningmedel eller ekonomiska resurser.

3.4. Personer som omfattas av sanktioner

Namnen på och identifieringsuppgifterna för personer som omfattas av sanktioner återfinns i en bilaga till rådets förordning om införande av EU-sanktioner, tillsammans med de särskilda skälen till att dessa personer förts upp på denna förteckning (*motivering*). Europeiska unionens råd eller kommissionen ansvarar för att ändra dessa bilagor och gör detta genom rättsakter som offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*. De sanktionsbelagda personernas namn och identifieringsuppgifter anges också i EU:s sanktionskarta och i databasen över finansiella sanktioner (se punkt 1.3).

I förteckningen över personer som omfattas av sanktioner kan ingå en rad olika ”mål”, däribland enskilda personer, företag, paramilitära styrkor, militära fraktioner, statliga organ och internationellt ej erkända enheter samt grupper av alla slag, inbegripet falska välgörenhetsorganisationer⁴⁷.

3.5. Indirekt tillhandahållande av penningmedel eller ekonomiska resurser

Penningmedel och ekonomiska resurser kan varken direkt eller indirekt tillhandahållas till personer som omfattas av sanktioner, såvida inte dessa personer räknas som personer i behov av humanitärt bistånd (*slutliga stödmottagare*) (se punkt 3.13) eller om humanitära undantag föreskrivs i den relevanta förordningen (punkt 3.8; se även punkt 3.14). Humanitära aktörer kan till exempel inte tillhandahålla penningmedel till en person om den personen sedan kommer att göra dem tillgängliga för en person som omfattas av sanktioner eller för andra personer som i slutändan kommer att göra dem tillgängliga för en person som omfattas av sanktioner. I EU:s sanktioner finns inte någon begränsning av denna skyldighet. Humanitära aktörer, precis som alla andra aktörer som måste följa EU:s sanktioner, hålls ansvariga om någon som erhåller penningmedel eller ekonomiska resurser från dem vid något tillfälle gör dessa penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för en person som omfattas av sanktioner⁴⁸. Den humanitära aktören undantas dock från ansvar om denne visar att den inte kände till eller rimligen inte kunde misstänka att detta skulle ske (se punkt 4.5).

I detta avseende bör två specifika situationer övervägas.

- Ej sanktionsbelagda personer som ägs eller kontrolleras av en person som omfattas av sanktioner

Det typiska fallet med indirekt tillhandahållande av penningmedel eller ekonomiska resurser till en person som omfattas av sanktioner är ett ej sanktionsbelagt företag som ägs av eller står under direkt eller indirekt kontroll av ett företag eller en person som omfattas av sanktioner. Kommissionen har offentliggjort ett antal dokument med exempel på kriterier för att avgöra om en mottagare av penningmedel eller ekonomiska resurser ägs eller kontrolleras av en person som omfattas av sanktioner. Rådets bästa praxis tar också upp denna aspekt (se hänvisning nedan). Om något av dessa villkor är uppfyllt ska de humanitära aktörerna avstå från att göra penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för det sanktionsbelagda företaget, såvida inte de humanitära aktörerna

⁴⁷ Se t.ex. ”Global Relief Foundation” i bilaga I till de FN-baserade sanktionerna mot al-Qaida och Isil.

⁴⁸ Se kapitel 4 i denna vägledande not om efterlevnad av sanktioner.

fastställer att penningmedlen eller de ekonomiska resurserna inte kommer att användas av eller till förmån för den person som omfattas av sanktioner. Humanitära undantag kan också gälla (se punkterna 3.8 och 3.14).

De flesta fall som rör ägande och kontroll avser företag som kontrolleras av privatpersoner eller andra företag, men det kan också vara så att en humanitär aktör måste bedöma om en juridisk person som är etablerad i ett tredjeland (oavsett om den har bildats enligt privat eller offentlig rätt) kontrolleras av en sanktionsbelagd person som utövar en offentlig funktion i det landet (t.ex. en minister som omfattas av sanktioner). I detta avseende bör det noteras att EU:s sanktioner är målinriktade och att det inte är samma sak att belägga en enskild person med sanktioner som att belägga den del av den statliga förvaltning som han eller hon för tillfället representerar med sanktioner. Den humanitära aktören bör dock använda sig av de ägande- och kontrollkriterier som anges ovan jämte alla andra lämpliga indikatorer för att bedöma om den sanktionsbelagda personen som utövar en offentlig funktion har kontroll över den statliga juridiska person som kommer att erhålla penningmedlen eller de ekonomiska resurserna. Detta kan till exempel vara fallet om den person som omfattas av sanktioner på grund av sin roll har befogenhet att avleda dessa penningmedel till sig själv eller använda dem till egen fördel.

➡ [Kommissionens yttrande av den 8 juni 2021; rådets bästa praxis](#), avsnitt B.VIII; [Vanliga frågor om Ryssland](#), avsnitt B: "Individual financial measures".

Fall 1: Det är förbjudet att upphandla tjänster i utbyte mot pengar från en ej sanktionsbelagd leverantör som kontrolleras av en sanktionsbelagd affärsman eller av en sanktionsbelagd militär falang av ett politiskt parti som i praktiken har kontroll över ett territorium.

Fall 2: Det är förbjudet att tillhandahålla varor (ekonomiska resurser) för humanitärt bistånd till en statlig enhet i ett tredjeland om man vet om att enheten kommer att ge varorna till en sanktionsbelagd organisation som utöver sin militära roll fungerar som civilskydd och humanitär organisation i landet.

Fall 3: Det är förbjudet att överföra penningmedel för humanitärt bistånd till bankkontot i ett tredjeland där ett statsråd omfattas av sanktioner, om det är känt att den personen direkt eller indirekt kommer att ha kontroll över dessa penningmedel.

- Skatter

Humanitära aktörer kan åläggas att betala skatter, importtullar eller andra avgifter till lokala myndigheter för att genomföra humanitära insatser i tredjeländer. Att betala skatter i en sanktionsbelagd miljö är i sig inte förbjudet. Humanitära aktörer måste dock säkerställa att dessa utbetalningar inte görs tillgängliga för eller till förmån för personer som omfattas av sanktioner. Ökad uppmärksamhet bör ägnas åt de av EU:s sanktioner som sanktionsbelägger personer som innehar roller i regeringen i det land där humanitärt bistånd kommer att tillhandahållas eller som utövar informella myndighetsfunktioner.

Man måste göra en bedömning från fall till fall för att se om en tydlig och exakt koppling kan göras mellan de relevanta skatterna och de sanktionsbelagda personernas möjlighet att få tillgång till de underliggande penningmedlen. Humanitära aktörer bör ta hänsyn till den

relevanta situationens särskilda omständigheter i det tredjeland avseende vilket sanktioner har införts och där skatter uppbärs. Humanitära undantag kan också gälla (se punkterna 3.8, 3.14 och 4.5 om ansvarsbegränsning).

[Vägledning om covid-19](#), kapitlet om Syrien, fråga 14.

Fall 1: Humanitära aktörer bör noggrant bedöma om tillhandahållandet av penningmedel för påstådda ”importtullar” som införts av en sanktionsbelagd militär befälhavare i Syrien för att tillåta transport av humanitära biståndsvaror till ett läger som denne har kontroll över gör penningmedel tillgängliga för en sanktionsbelagd person, vilket är troligt.

Fall 2: Humanitära aktörer bör försäkra sig om, och vid behov få detta bekräftat av den berörda nationella behöriga myndigheten, att de belopp som anges i lönebeskedet för deras lokalanställda i Nicaragua som ”inkomstskatt” inte kommer att gynna personer som omfattas av sanktionerna mot Nicaragua eller andra EU-sanktioner.

3.6. Sektorsspecifika restriktioner

Dessa restriktioner innebär vanligtvis ett förbud mot att importera varor från, exportera varor till eller köpa varor i vissa tredjeländer, eller att leverera dem till eller använda dem i dessa länder, eller att tillhandahålla vissa tjänster. En förteckning över de varor och tjänster som inte kan handlas med, med motsvarande KN-nummer⁴⁹, finns i allmänhet med i bilagorna till de relevanta EU-förordningarna om sanktioner. Om det råder osäkerhet rörande det särskilda KN-nummer som är tillämpligt på varorna⁵⁰ bör de humanitära aktörerna begära de förtydliganden som behövs från tillverkaren eller deras nationella behöriga myndighet. Endast ett begränsat antal EU-sanktioner omfattar sektorsspecifika restriktioner. De mest relevanta restriktionerna i länder där humanitärt bistånd vanligtvis tillhandahålls är följande:

Sanktionerna mot Syrien

- Inköp av bränsle, som kan behövas för lokala transporter.
- Export av flygbränsle, som kan behövas för evakuering.
- Uppförande av nya kraftverk för elproduktion.
- Tillhandahållande av banktjänster, som kan behövas för att överföra penningmedel till humanitära insatser.
- Export av kemikalier, som kan behövas som råvaror för vissa produkter, såsom desinfektionsmedel.

---

⁴⁹ För den kombinerade nomenklaturen, se https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/customs-tariff/combined-nomenclature_en.

⁵⁰ Humanitära aktörer bör vara medvetna om att tjänster inte har några KN-nummer.

Sanktionerna mot Iran avseende massförstörelsevapen

- Export av vissa datorer och varor med dubbla användningsområden som kan behövas som stödprodukter vid tillhandahållandet av humanitärt bistånd.

Sanktionerna mot Nordkorea

- Tak för överföring av penningmedel till Nordkorea.

Sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk

- Export och användning av telekommunikations- och transportartiklar, som kan behövas som stödprodukter för att tillhandahålla humanitärt bistånd.

Sektorsspecifika restriktioner på import, export, leverans, försäljning och användning av artiklar omfattar normalt restriktioner för tillhandahållande av finansiering, finansiellt bistånd, underhåll, mäklarverksamhet och tekniskt bistånd för de underliggande artiklarna. Ett antal EU-sanktioner omfattar restriktioner för produkter med dubbla användningsområden. I dessa fall gäller särskilda exportlicensförfaranden som hanteras av tullmyndigheterna i de medlemsstater från vilka varorna lämnar EU:s territorium. Export och leverans av skyddsartiklar är vanligtvis undantagen från allmänna restriktioner rörande utrustning som kan användas för internt förtryck, om produkterna endast är avsedda för humanitärt bruk⁵¹.

[Vagledning om covid-19](#), kapitlen om Syrien och Iran.

Fall 1: Det är förbjudet att exportera vattenpumpar som omfattas av KN-nummer 8413 till icke regeringskontrollerade områden i Luhansk oblast, såvida inte ett humanitärt undantag gäller.

Fall 2: Det är förbjudet att exportera generatorer som omfattas av KN-nummer ex 8501 för användning vid uppförande eller installation i Syrien av nya kraftverk för elproduktion.

3.7. Oavsiktlig inverkan av EU:s sanktioner på humanitärt bistånd

EU:s sanktioner är målinriktade och riktas mot dem som är ansvariga för den politik eller de åtgärder som EU vill påverka, såsom beslutsfattare eller företagsledare. EU har åtagit sig att undvika och, där detta inte går, i största möjliga mån minska de eventuella oavsiktliga negativa följder EU:s restriktiva åtgärder kan ha för humanitära insatser. EU-sanktionerna inför därför inte sektorsspecifika åtgärder för handel med varor som är nödvändiga för att tillhandahålla humanitärt bistånd, såsom tillhandahållande av medicinsk hjälp, läkemedel eller medicinsk utrustning, och är inte heller inriktade på opartiska

---

⁵¹ Se t.ex. artikel 1e i sanktionerna mot Belarus. För produkter med dubbla användningsområden, se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden,

humanitära organisationer som handlar i enlighet med humanitära principer och internationell humanitär rätt.

Vissa sektorsspecifika restriktioner kan dock gälla för handel inom sektorer som fungerar som stöd vid tillhandahållandet av humanitärt bistånd (t.ex. bränsle, banktransaktioner, finansiering, export av viss utrustning för telekommunikation). I andra fall kan humanitära produkter ha dubbel användning (dvs. militär och civil användning). I sådana fall kan man i EU-sanktionerna föreskriva humanitära undantag som kan bestå av antingen undantag eller dispenser (se punkterna 3.8 och 3.14)⁵².

3.8. Humanitära undantag

Humanitära undantag är bestämmelser i EU:s sanktioner som gör det möjligt för humanitära aktörer att genomföra andra åtgärder som annars skulle vara belagda med restriktioner, under förutsättning att de har ett humanitärt syfte. EU:s sanktioner kan innehålla två kategorier av undantag: undantag och dispenser (se 3.8.1 och 3.8.2 för detaljer). Inkluderingen av humanitära undantag utesluter inte att humanitära aktörer utnyttjar andra undantag som kan ingå i EU:s sanktioner, om villkoren för dessa är uppfyllda.

Undantag kan användas av alla humanitära aktörer (t.ex. sanktionerna mot Afghanistan)⁵³ eller endast av särskilda kategorier (t.ex. sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet, sanktionerna mot Syrien, sanktionerna mot Somalia)⁵⁴. Om det råder tvivel om undantagets omfattning bör den humanitära aktören kontakta den eller de berörda nationella behöriga myndigheterna. När humanitära aktörer utnyttjar humanitära undantag ska de beakta följande principer:

- Undantagen ska tillämpas restriktivt för att inte undergräva målen för EU:s sanktioner⁵⁵. Humanitära aktörer måste alltid försöka finna lösningar som inte strider mot EU:s sanktioner. Humanitära aktörer är därför skyldiga att först och främst kanalisera humanitärt bistånd genom åtgärder och personer som inte

---

⁵² Se fotnot 51.

⁵³ Artikel 3.4 i sanktionerna mot Afghanistan.

⁵⁴ Se t.ex. undantaget enligt artikel 2a.1 i sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet, som endast gynnar organisationer och organ som är pelarbedömda av unionen och med vilka unionen har undertecknat en ramöverenskommelse om ekonomiskt partnerskap på grundval av vilken organisationerna och organen fungerar som humanitära partner till unionen (förteckningen över dessa finns tillgänglig på följande hyperlänk: https://ec.europa.eu/echo/document/download/ebbcfb81-71bf-48a7-b934-edbc7256713f_en?filename=list_ios_partners_2021.pdf). Undantaget enligt artikel 4.1 i sanktionerna mot Somalia gynnar endast Förenta nationerna, dess specialiserade organ eller program samt humanitära organisationer med observatörsstatus i Förenta nationernas generalförsamling som tillhandahåller humanitärt bistånd och deras genomförandepartner, inklusive bilateralt eller multilateralt finansierade icke-statliga organisationer som deltar i FN:s humanitära insatsplan för Somalia. Undantaget enligt artikel 16a.1 i sanktionerna mot Syrien gynnar endast offentliga organ eller juridiska personer, enheter eller organ som får offentlig finansiering från unionen eller medlemsstaterna för att tillhandahålla humanitärt bistånd i Syrien eller bistånd till civilbefolkningen i Syrien.

⁵⁵ Se t.ex. domstolens dom av den 5 mars 2015, Tallinna Ettevõtlusamet/Statoil Fuel & Retail, C-553/13, ECLI:EU:C:2015:149, punkt 39; domstolens dom av den 6 juli 2000, Dietrich/Westdeutscher Rundfunk, C-11/99, ECLI:EU:C:2000:368, punkt 50. Se även kommissionens yttrande av den 8 juni 2021.

omfattas av restriktioner inom ramen för EU:s sanktioner. När så inte är möjligt kan de utnyttja humanitära undantag (se även punkt 3.14).

- Humanitära undantag gäller endast för de godkända åtgärder som anges i motsvarande sanktionssystem. Humanitära aktörer bör förvissa sig om att inga andra restriktioner avseende samma åtgärd gäller enligt andra bestämmelser i samma sanktionssystem och/eller andra sanktionssystem. Beroende på omständigheterna kan därför mer än ett tillstånd krävas, eller den humanitära aktören kan behöva ansöka om tillstånd för en åtgärd som är tillåten för humanitära ändamål enligt ett system om den enligt bestämmelserna i ett annat sanktionssystem kräver tillstånd (se fall 1 och 2 för exempel).

➔ [Rådets bästa praxis](#), avsnitt B.X och B.XI; [vanliga frågor om Syrien](#), fråga 18.

Fall 1: En humanitär aktör som inte erhåller penningmedel från EU eller från en medlemsstat och som köper bränsle från en sanktionsbelagd enhet enligt sanktionerna mot Syrien måste skaffa två tillstånd: ett för inköp av bränsle och ett för att göra penningmedel tillgängliga för en person som omfattas av sanktioner⁵⁶.

Fall 2: En humanitär aktör som i) innehar ett EU-intyg om humanitärt partnerskap men som ii) inte har pelarbedömts av kommissionen och som vill exportera telekommunikationsutrustning som ingår i bilaga II till sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk till de områden i Donetsk och Luhansk som inte kontrolleras av regeringen, måste komma ihåg att han eller hon kan dra nytta av undantaget enligt sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk men måste ansöka om tillstånd enligt sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet, om detta skulle leda till att ekonomiska resurser direkt eller indirekt tillhandahålls till en person som omfattas av sanktioner.

3.8.1. Humanitära undantag

Humanitära undantag innebär att en restriktion inte gäller om den underliggande åtgärden har ett humanitärt syfte. I så fall kan humanitära aktörer utan dröjsmål genomföra åtgärden i fråga och utan att behöva informera eller erhålla tillstånd från en nationell behörig myndighet. Det är viktigt att komma ihåg att undantagen inte utgör en blankofullmakt – den humanitära aktören måste se till att inga överträdelse inträffar (se punkterna 4.1–4.4 om skyldigheterna i fullgörandeförfarandet och punkt 4.5). Den humanitära aktören ansvarar också för att sörja för att åtgärden har ett humanitärt syfte. En restriktionsbelagd åtgärd som genomförs för ett icke-humanitärt syfte (t.ex. fred och stabilitet) omfattas därmed inte av undantaget.

---

⁵⁶ De två tillstånden kan i sak ingå i ett enda beslut av den nationella behöriga myndigheten.

Undantag kan röra sektorsspecifika restriktioner⁵⁷ samt förbud mot att göra penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för sanktionsbelagda personer för alla eller endast särskilda åtgärder⁵⁸.

Fall 1: En humanitär aktör får betala för tjänster utförda av en person som sanktionsbelagts enligt sanktionerna mot Afghanistan om dessa tjänster är nödvändiga för att snabbt kunna tillhandahålla humanitärt bistånd.

3.8.2. *Dispenser (tillstånd)*

En humanitär dispens innebär att en åtgärd som annars skulle vara förbjuden enligt sanktionerna kan genomföras för humanitära ändamål först efter det att den nationella behöriga myndigheten har beviljat tillstånd till detta, i enlighet med den relevanta rådsförordningen. Humanitära aktörer måste ansöka om dispens hos den berörda nationella behöriga myndigheten. En förteckning över nationella behöriga myndigheter bifogas varje EU-sanktionssystem⁵⁹. När den nationella behöriga myndigheten beslutar att utfärda ett tillstånd måste ett sådant tillstånd vara uttryckligt och positivt, med undantag för tillstånd som beviljats enligt artikel 2a.3 i sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet (dvs. förenklade skriftliga förfaranden)⁶⁰. Humanitära aktörer bör försäkra sig om att de vänder sig till den berörda nationella behöriga myndigheten. Kommissionens humanitära kontaktpunkt kan hjälpa till med att identifiera den berörda nationella behöriga myndigheten.

Särskilda förfaranden gäller för vissa dispenser för sanktionerna mot Nordkorea och Jemen, varigenom ansökan görs till den nationella behöriga myndigheten, som sedan lämnar in den till FN:s sanktionskommitté⁶¹.

De nationella behöriga myndigheterna beviljar tillstånd för varje specifik restriktion på de villkor som de anser vara lämpliga och i enlighet med den relevanta rådsförordningen. Dessa villkor kan omfatta rapporteringsskyldigheter och en skyldighet för den humanitära aktören att vidta riskreducerande åtgärder. Sanktionerna mot Syrien⁶², sanktionerna

---

⁵⁷ Se artiklarna 6a.1 och 16a.1 i sanktionerna mot Syrien samt artiklarna 4a och 5a i sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk.

⁵⁸ Se artikel 16a.1 i sanktionerna mot Syrien och artikel 2a.1 i sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet.

⁵⁹ Se t.ex. bilaga III till sanktionerna mot Syrien. Förteckningen är även tillgänglig på följande adress: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/national-competent-authorities-sanctions-implementation_en.pdf

⁶⁰ I detta fall ska tillståndet anses beviljat om den nationella behöriga myndigheten inte har fattat ett negativt beslut, begärt information eller ingett en anmälan om ytterligare tid inom fem arbetsdagar från dagen för mottagandet av en ansökan om tillstånd.

⁶¹ Artikel 45 i sanktionerna mot Nordkorea och artikel 3a b i sanktionerna mot Jemen.

⁶² Artiklarna 6a.2 och 16a.2 i sanktionerna mot Syrien.

avseende Ukrainas territoriella integritet⁶³ och sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk⁶⁴ gör det möjligt för de nationella behöriga myndigheterna att utfärda allmänna tillstånd, till exempel för återkommande restriktionsbelagda åtgärder som krävs för att tillhandahålla humanitärt bistånd. Humanitära aktörer kan hitta information om förfarandet för att erhålla tillstånd i faktabladet om dispenser (se nedan).

➔ [Vägledning om covid-19](#), kapitlen om Syrien och Nicaragua, avsnitt IV, [EU:s kontaktpunkt](#), [Faktablad om dispenser](#); [Vanliga frågor om Syrien](#), fråga 11.

Fall 1: En humanitär aktör som behöver tillhandahålla penningmedel för ett humanitärt syfte till en person som omfattas av sanktionerna mot Nicaragua måste, innan han eller hon gör detta, få uttryckligt tillstånd från den nationella behöriga myndighet till vilken han eller hon har närmast koppling.

Fall 2: En humanitär aktör som inte är pelarbedömd av Europeiska kommissionen och som behöver tillhandahålla penningmedel i humanitärt syfte till en person som omfattas av sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet måste innan detta sker få tillstånd från den nationella behöriga myndighet till vilken han eller hon har närmast koppling. Om den nationella behöriga myndigheten efter fem arbetsdagar efter det att begäran ingetts inte har fattat ett negativt beslut, begärt information eller ingett en anmälan om ytterligare tid anses tillståndet vara beviljat. Den humanitära aktören måste säkerställa att begäran riktas till den berörda nationella behöriga myndigheten, annars kan dispensen inte anses vara beviljad. För detta ändamål kan aktören begära bekräftelse från den nationella behöriga myndigheten själv.

3.9. Humanitära ändamål

Humanitära undantag gäller endast för restriktionsbelagda åtgärder som har humanitära ändamål⁶⁵.

EU:s sanktioner innehåller inte en definition av ”humanitära ändamål”. Enligt punkt 76 i rådets bästa praxis kan dessa omfatta leverans eller underlättande av leverans av stöd, tillhandahållande av medicinska förnödenheter och livsmedel till personer i behov av stöd, förflyttning av biståndsarbetare och tillhörande stöd eller evakuering av personer i behov av stöd. Angivelser om vad som avses med humanitärt bistånd ingår vanligtvis i de av EU:s

---

⁶³ Artikel 2a.2 i sanktionerna avseende Ukrainas territoriella integritet.

⁶⁴ Artiklarna 4a.2 och 5a.2 i sanktionerna avseende Donetsk och Luhansk.

⁶⁵ I sällsynta fall, främst när det gäller FN-baserade sanktioner, används en annan ordalydelse (t.ex. lyder artikel 3.4 i sanktionerna mot Afghanistan som följer: ”Punkterna 1 och 2 ska inte tillämpas på tillgängliggörande av penningmedel eller ekonomiska resurser som är nödvändiga för att säkerställa snabbt tillhandahållande av humanitärt bistånd och annan verksamhet som tillgodoser grundläggande mänskliga behov i Afghanistan eller för att stödja sådan verksamhet”. I artikel 3m.9 i sanktionerna mot Ryssland hänvisas till ”humanitära projekt”).

sanktioner där dispenser fastställs⁶⁶. Humanitära projekt bör i första hand bedömas på grundval av dessa angivelser. Vägledningen om covid-19 innehåller flera exempel på åtgärder som är avsedda för humanitärt bistånd rörande medicinsk hjälp.

För att bedöma om ett projekt kan betecknas som humanitärt måste den humanitära aktören ta hänsyn till internationell humanitär rätt – dvs. krigets lagar – som bland annat syftar till att lösa humanitära problem som uppstår i samband med väpnad konflikt, oavsett om denna är av internationell eller icke-internationell karaktär. De grundläggande principerna om mänsklighet, neutralitet, opartiskhet och oberoende bör vara vägledande för genomförandet av humanitära insatser.

Humanitära aktörer kan be om hjälp hos sin nationella behöriga myndighet gällande huruvida särskilda åtgärder kan betraktas som humanitärt bistånd.

➡ [Rådets bästa praxis](#), avsnitt X; [Vägledning om covid-19](#); [EU:s kontaktpunkt](#).

3.10. Humanitära undantag och icke-humanitära projekt

Restriktionsbelagda åtgärder som genomförs i samband med projekt som innehåller utvecklings-, civilskydds-, freds- och stabilitetsprogram samt andra icke-humanitära ändamål omfattas inte av de humanitära undantag som fastställs i EU:s sanktioner. Det är därför nödvändigt att från fall till fall göra en bedömning för att kontrollera om en åtgärd uppfyller kravet på att ha ett humanitärt syfte. Undantag måste tillämpas restriktivt (se punkt 3.8). Om det förekommer tvivel och för att undvika överträdelser av sanktioner bör humanitära aktörer söka vägledning från sina nationella behöriga myndigheter.

I vissa fall innehåller EU-sanktionerna undantag för andra åtgärder utöver humanitära åtgärder, såsom ”annan verksamhet [än humanitära åtgärder] som stöder grundläggande mänskliga behov”⁶⁷ eller annan verksamhet än humanitär verksamhet som bidrar till tillhandahållandet av grundläggande tjänster, återuppbyggnad eller återställande av ekonomisk verksamhet, eller andra civila ändamål⁶⁸.

Det faktum att vissa humanitära aktörer huvudsakligen genomför humanitära insatser, eller att bestämmelser i deras stadgar tyder på att de huvudsakligen genomför humanitära insatser, innebär inte att alla insatser som de genomför är humanitära insatser enligt internationell humanitär rätt, dvs. krigets lagar. När det gäller EU-sanktioner är det åtgärden, inte aktören, som kan ha ett ”humanitärt syfte”.

I vissa fall genomför humanitära aktörer projekt som finansieras av Europeiska kommissionen, medlemsstaterna eller internationella organisationer. Riktmärket för att bedöma om ett projekt har humanitära syften är internationell humanitär rätt, EU:s sanktionssystem, rättspraxis från Europeiska unionens domstol eller medlemsstaternas domstolar och den tillämpliga vägledningen (se punkt 1.3).

---

⁶⁶ Se t.ex. artikel 8.1 i sanktionerna mot Nordkorea och artikel 7a.3 i sanktionerna mot Syrien.

⁶⁷ Till exempel artikel 3.4 i sanktionerna mot Afghanistan.

⁶⁸ Till exempel artikel 9a.1 a i i sanktionerna mot Syrien när det gäller tillstånd för verksamhet som syftar till att ge stöd till den syriska civilbefolkningen, särskilt för att bemöta humanitära problem, bidra till tillhandahållandet av grundläggande tjänster, återuppbygga eller återställa ekonomisk verksamhet eller andra civila ändamål.

3.11. EU:s sanktioner och internationell humanitär rätt

EU:s restriktiva åtgärder införs i full överensstämmelse med EU:s skyldigheter enligt internationell rätt, inbegripet internationell humanitär rätt. De riktar sig aldrig mot opartiska humanitära organisationer eller åtgärder som är nödvändiga för att tillhandahålla humanitärt bistånd. EU har åtagit sig att undvika och, där detta inte går, i största möjliga mån minska de eventuella oavsiktliga negativa följder EU:s restriktiva åtgärder kan ha för humanitära insatser. Sanktionsbelägningarna inom ramen för individuella finansiella sanktioner är noggrant kalibrerade och begränsade i antal. När vissa fastställda åtgärder är nödvändiga för att tillhandahålla humanitärt bistånd kan undantag också föreskrivas i de relevanta förordningarna (se punkt 3.8). De humanitära aktörerna kan ta kontakt med sina nationella behöriga myndigheter för att se till att humanitärt bistånd kanaliseras till personer i behov av stöd (se punkt 3.13).

3.12. Olika typer av humanitära program

Humanitärt bistånd kan ha olika former, såsom tillhandahållande av vissa varor eller tjänster, eller kontantbaserat stöd. Humanitära undantag och principen om att inte granska personer i behov av stöd enligt internationell humanitär rätt gäller oberoende av det humanitära projektets form och villkor.

3.13. Personer i behov av stöd (slutliga stödmottagare)

Åtgärder för humanitära ändamål är avsedda att ge bistånd till personer i behov av stöd eller, enligt internationell humanitär rätt, till skyddade personer i väpnade konflikter.

Enligt internationell humanitär rätt har personer i behov av stöd alltid rätt till humanitärt bistånd. De bör därför inte granskas. Detta innebär att humanitära aktörer kan ge humanitärt bistånd i alla former (inklusive kontantstöd) till personer i behov av stöd utan att behöva kontrollera om de är personer som omfattas av sanktioner eller inte⁶⁹. De slutliga stödmottagarna skiljer sig från mellanhänder (privatpersoner, juridiska personer eller organ) som, om de omfattas av sanktioner och med eventuella undantag, inte får ta emot penningmedel eller ekonomiska resurser, direkt eller indirekt (se punkterna 3.3, 3.8 och 3.14).

Humanitära aktörer (vanligtvis icke-statliga organisationer eller internationella organisationer) som ansvarar för att tillhandahålla humanitärt bistånd till personer i behov av stöd bör dock kunna visa att de mottagare av humanitärt bistånd som inte har granskats mot EU:s förteckningar över personer som omfattas av sanktioner faktiskt var personer i behov av stöd. För tydlighetens skull leder tillhandahållandet av penningmedel eller ekonomiska resurser till en person som omfattas av sanktioner och som betraktas som en person i behov av stöd inte till att de som tillhandahåller penningmedel eller ekonomiska resurser eller någon i tidigare led i leveranskedjan (t.ex. banker) blir ansvarsskyldiga för brott mot EU:s sanktioner.

➡ [Vägledning om covid-19](#), bland annat kapitlet om Syrien, fråga 25.

---

⁶⁹ Det är till exempel inte nödvändigt att kontrollera om namnet på en person i behov av stöd som tar emot humanitärt bistånd finns med på en förteckning över personer som omfattas av sanktioner eller om denne är medlem i en sanktionsbelagd grupp.

Fall 1: En humanitär aktör behöver inte kontrollera om varje person i behov av stöd i ett flyktingläger i Syrien omfattas av sanktioner innan kontantbaserat stöd delas ut. Denne bör dock på begäran kunna visa för den nationella behöriga myndigheten att personen rent faktiskt är en person i behov av stöd.

3.14. En situation då det ”inte finns några andra alternativ”

Humanitära aktörer måste kanalisera humanitärt bistånd genom åtgärder och personer som inte omfattas av restriktiva åtgärder. När detta inte är möjligt bör de utnyttja de humanitära undantagen i de relevanta EU-sanktionerna. I enlighet med internationell humanitär rätt, dvs. krigets lagar, bör inte EU:s restriktiva åtgärder förhindra tillhandahållandet av humanitärt bistånd när inga andra utvägar finns. Om ett sådant hinder uppstår bör humanitära aktörer kontakta den nationella behöriga myndigheten för att fråga efter lösningar.

➡ [Vägledning om covid-19](#), bland annat kapitlet om Syrien, fråga 17.

4. EFTERLEVAD AV EU:S SANKTIONER

4.1. De humanitära aktörernas skyldigheter

EU-sanktionerna innefattar en skyldighet att uppnå resultat, bland annat när det gäller finansiella och sektorsspecifika åtgärder. Sätten på vilka skyldigheten att uppnå resultat kan uppfyllas specificeras inte närmare i rådets förordning om EU-sanktioner. Det ankommer på varje humanitär aktör att utveckla, genomföra och rutinmässigt uppdatera sina egna interna förfaranden för att säkerställa att skyldigheten att uppnå resultat efterlevs, med hänsyn tagen till att den humanitära aktören måste använda lämpliga metoder som är anpassade till projektrisken, det eller de områden där projektet kommer att genomföras och de personer och enheter som kommer att erhålla penningmedel och ekonomiska resurser.

Skyldigheten att uppnå resultat innebär att inrättandet av vissa förfaranden inte i sig utesluter ansvarsskyldighet vid överträdelser av EU:s sanktioner. I sådana fall bör den humanitära aktören kunna visa att denne inte visste och rimligen inte kunde misstänka att dennes handlingar skulle bryta mot EU-sanktionerna (se punkt 4.5). Genomförandet av lämpliga interna efterlevnadsförfaranden kan dock minska de humanitära aktörernas ansvar för oavsiktliga överträdelser av sanktionerna. I detta avseende är det av yttersta vikt att ha kraftfulla och noggranna interna förfaranden. Humanitära aktörer bör så snart som möjligt kontakta den berörda nationella behöriga myndigheten om de får kännedom om att deras åtgärder har lett till en överträdelse av EU:s sanktioner.

➡ [Vanliga frågor om Ryssland](#), avsnitt A: ”Circumvention and due diligence”; [Vägledning om riskhantering](#).

4.2. Interna förfaranden som säkerställer efterlevnaden av EU:s sanktioner – tillbörlig aktsamhet

Tillbörlig aktsamhet är en term som omfattar alla förfaranden, granskningar och kontroller som införts för att säkerställa att EU:s sanktioner inte överträds. I frågorna och svaren om

tillbörlig aktsamhet vid affärer med Iran rekommenderade kommissionen en riskbaserad strategi som består av

- riskbedömning,
- tillbörlig aktsamhet på flera nivåer, och
- löpande övervakning.

Tillbörlig aktsamhet kan i synnerhet bestå i att granska mottagarna av penningmedel eller ekonomiska resurser mot förteckningar över personer som omfattas av sanktioner (se punkt 3.3). Tillbörlig aktsamhet kan också inbegripa utredningar om negativa omnämningar i medierna, vilket omfattar att göra sökningar på internet och i nyhetskällor för att hitta bevis på att en kontraktsslutande motpart eller annan mottagare av penningmedel eller ekonomiska resurser, även om denne inte omfattas av sanktioner (och därmed klarar granskningen mot förteckningen över EU:s sanktioner), rent faktiskt kontrolleras av en sanktionsbelagd person (t.ex. nyheter i lokalpressen om att ett företag kontrolleras av en person som omfattas av sanktioner). EU:s sanktioner ändras ofta med tiden, särskilt för att inkludera nya personer på förteckningarna över sanktionsbelagda personer. Humanitära aktörer bör se till att deras interna förfaranden är uppdaterade. Humanitära aktörer bör vara särskilt försiktiga när de samarbetar med nya partner eller mellanhänder i det tredjeland där humanitärt bistånd tillhandahålls. De bör föra lämpliga register över sin verksamhet, regelbundet utbilda sin personal om tillbörlig aktsamhet och ha lämpliga varningssystem vid bristande efterlevnad enligt medlemsstaternas lagstiftning.

Humanitära aktörer uppmantras starkt att be om hjälp av sina nationella behöriga myndigheter för att säkerställa att deras förfaranden avseende tillbörlig aktsamhet är lämpliga för deras verksamhet. Vissa nationella behöriga myndigheter har offentliggjort sina egna riktlinjer för tillbörlig aktsamhet.

➡ [Vanliga frågor om Ryssland](#), avsnitt A: ”Circumvention and due diligence”; [Vägledning om riskhantering](#); [Frågor och svar om tillbörlig aktsamhet vid affärer med Iran](#).

4.3. Sanktionsbeläggningar som ska beaktas

Humanitära aktörer måste följa samtliga EU-sanktioner (se punkt 4.1). Icke desto mindre kan det vara en bra idé för humanitära aktörer att ägna större uppmärksamhet åt vissa restriktioner. När det gäller förbudet mot att göra penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för vissa personer och enheter bör humanitära aktörer särskilt beakta följande sanktionsbeläggningar:

- Affärsmän och -kvinnor

Humanitära aktörer får kräva att lokala leverantörer, logistiktjänster och lokal personal som anställts genom underleverantörer genomför ett humanitärt projekt. Dessa enheter kan dock vara sanktionsbelagda eller kan ägas eller kontrolleras av personer som omfattas av sanktioner.

- Hälso- och sjukvårdssektorn

Humanitära aktörer får tillhandahålla hälsovårdstjänster via lokala sjukhus som ägs av personer som omfattas av sanktioner. Detta kan inträffa när EU:s sanktioner är inriktade

på personer som är verksamma inom hälso- och sjukvårdssektorn, till exempel sanktionerna mot Syrien.

– Falska välgörenhetsorganisationer

Humanitära aktörer får tillhandahålla humanitärt bistånd via lokala icke-statliga organisationer eller andra humanitära organisationer. Vissa icke-statliga organisationer har dock belagts med sanktioner eftersom de har använts som täckmantel för olaglig verksamhet.

– Säkerhetstjänster, väpnade styrkor och paramilitära styrkor

Samverkan mellan humanitära aktörer och säkerhetstjänster, väpnade styrkor, paramilitära styrkor och polisstyrkor bör ske på ett sätt som inte hindrar eller är till förfång för ett principfast tillhandahållande av humanitärt bistånd. Mot bakgrund av detta bör varje sådan samverkan – om den samtidigt skulle medföra överföringar av tillgångar eller ekonomiska resurser – också ta hänsyn till att dessa styrkor sanktionsbeläggs i ett stort antal EU-sanktioner.

– Penningförmedlingstjänster

Humanitära aktörer kan behöva använda sig av lokala penningförmedlingstjänster för att kunna växla valuta eller för andra valutatransaktioner. En del av dessa aktörer omfattas dock av sanktioner enligt EU:s sanktioner.

– Lokala myndigheter

Vissa sanktionsbelagda personer som är formellt eller informellt integrerade i den statliga strukturen i det land där humanitärt bistånd tillhandahålls, deltar ibland i tillhandahållandet av humanitärt bistånd. Om humanitärt bistånd ges till detta land måste humanitära aktörer se till att dessa sanktionsbelagda grupper inte kan dra nytta av stödet.

➡ [Vägledning om covid-19](#), kapitlet om terrorismbekämpning, fråga 2; kapitlet om Iran, fråga 2; kapitlet om Nicaragua, fråga 3; kapitlet om Syrien, fråga 20; kapitlet om Venezuela, fråga 2. [EU:s kontaktpunkt](#).

4.4. Vem måste ha infört interna förfaranden för att säkerställa att EU:s sanktioner efterlevs?

Skyldigheten att uppnå resultat gäller varje person eller enhet som deltar i tillhandahållandet av humanitärt bistånd som berörs av EU:s sanktioner. I synnerhet är icke-statliga organisationer, internationella organisationer och givare normalt bäst lämpade för att samla in den information som krävs för tillbörlig aktsamhet, eftersom de ansvarar antingen för att utforma projekten eller genomföra det sista steget i tillhandahållandet av stöd till personer i behov av stöd. De bör därför ställa denna information till förfogande för kreditinstitut och näringsidkare som deltar i det humanitära projektet. I synnerhet bör icke-statliga organisationer och givare vara medvetna om att kredit- och finansinstitut har dokumenteringsskyldigheter enligt EU:s ram för bekämpning av penningtvätt, och att finansiella transaktioner inte kan behandlas utan denna information. Sådana dokumenteringsskyldigheter omfattar både processen för kundkännedom och stödande bevis för och register över transaktioner. Originalhandlingar (eller kopior som enligt tillämplig nationell rätt är godkända i rättsliga förfaranden) som är nödvändiga för att identifiera transaktioner måste sparas i fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden

har upphört eller efter den dag då en enstaka transaktion utfördes. Medlemsstaterna kan förlänga denna tidsfrist på särskilda villkor.

Följaktligen uppmuntras icke-statliga organisationer och andra humanitära organisationer att uppge all relevant information till banker och andra privata aktörer. Detta kan inbegripa stödbrev som en givare kan ha beviljat dem, deras riskbedömning av åtgärden och de riskreducerande åtgärderna, eventuella certifieringar som de kan ha tilldelats samt rättsliga hänvisningar till tillämpliga EU-sanktioner och humanitära undantag⁷⁰.

Samtidigt bör EU:s sanktioner inte leda till övernitisk efterlevnad. De bör framför allt inte tolkas på ett sätt som gör att de humanitära aktörerna, i synnerhet icke-statliga organisationer, måste göra orealistiska ansträngningar för att samla in uppgifter eller bevisa att inga restriktioner är tillämpliga.

Näringsidkare bör samarbeta med icke-statliga organisationer för att förse dem med relevant information, särskilt KN-nummer och andra identifikationskoder för varor som görs tillgängliga för icke-statliga organisationer.

➡ [Vägledning om covid-19](#), bland annat kapitlet om Syrien, fråga 20.

4.5. Skadeståndsansvar

Humanitära aktörers åtgärder som strider mot EU:s sanktioner medför ansvar såvida inte de humanitära aktörerna kan bevisa att de inte kände till, och inte hade rimlig anledning att misstänka, att deras handlande stod i strid mot de relevanta förbuden inom ramen för de relevanta EU-sanktionerna. Av detta följer att humanitära aktörer bör ha inrättat lämpliga interna förfaranden för att undvika överträdelser av sanktioner.

Fall 1: En humanitär aktör hävdar att den inte kunde ha misstänkt att en av dess mellanhänder, till vilken aktören tillhandahöll varor avsedda för personer i behov av stöd, i stället hade gett dessa varor till personer som omfattas av sanktioner. Det var dock känt i pressen/det humanitära samfundet att mellanhanden hade gjort detsamma i ett tidigare fall. Den nationella behöriga myndigheten kan därför kräva ytterligare bevis på att den humanitära aktören har genomfört de förfaranden avseende tillbörlig aktsamhet som krävs för att inte befinnas ansvarig för överträdelser av EU:s sanktioner.

4.6. Sanktionsrelaterade påföljder

Befogenheten att verkställa EU:s sanktioner ligger på medlemsstaterna. I princip ansvarar en nationell behörig myndighet eller domstolsväsendet för att kontrollera om EU:s sanktioner har överträtts och ålägga den ansvarige administrativa eller straffrättsliga påföljder. I allmänhet är påföljderna anpassade till graden av ansvar.

➡ [EU:s kontaktpunkt](#).

---

⁷⁰ I synnerhet skulle humanitära aktörer kunna inkludera en hänvisning till det tillämpliga humanitära undantaget eller till skälet för överföringen i den elektroniska överföringens ruta för kommentarer.

4.7. Att tillhandahålla relevant information

Humanitära aktörer är enligt EU:s sanktioner skyldiga att förse den nationella behöriga myndigheten med all information som skulle underlätta efterlevnaden av EU:s sanktioner, överföra denna information även till kommissionen⁷¹ och samarbeta med den nationella behöriga myndigheten vid eventuella uppföljningar⁷². Denna information kan avse information om andra personers försök att kringgå EU:s sanktioner, om huruvida en sanktionsbelagd person äger eller kontrollerar en enhet som inte omfattas av sanktioner, samt alla andra uppgifter som kan vara till användning vid den nationella behöriga myndighetens bedömning. Vissa medlemsstater har fastställt särskilda rapporteringsförfaranden. Närmare information om dessa kan ges av den nationella behöriga myndigheten.

➡ [EU:s kontaktpunkt.](#)

CHECKLISTA (ICKE UTTÖMMANDE)	
1	Omfattas de artiklar (KN-nummer/varubeskrivningar) som du tillhandahåller till tredjeländer och som är strikt nödvändiga för personer i behov av stöd (t.ex. vattenpumpar) eller för att stödja din verksamhet (t.ex. telekommunikationsutrustning, skyddsutrustning, fordon) av sektorsspecifika restriktioner, såsom export- eller användningsförbud?
2	Kommer du att behöva köpa eller använda produkter som omfattas av restriktioner i det land där du ska tillhandahålla humanitärt bistånd (t.ex. bränsle till bilar och lastbilar)?
3	Har du kontrollerat, även på sociala medier och genom att samla in information på andra sätt, att lokala leverantörer inte omfattas av sanktioner eller ägs/kontrolleras av personer som omfattas av sanktioner?
4	Har du kontrollerat att de icke-statliga tredjelandsorganisationer med vilka du kommer att ingå avtal om genomförande av det humanitära programmet inte omfattas av sanktioner eller ägs/kontrolleras av personer som omfattas av sanktioner?
5	Hyr du utrymmen, fordon eller andra fastigheter av personer som omfattas av sanktioner eller av ett företag eller en enhet som ägs eller kontrolleras av en person som omfattas av sanktioner?
6	Planerar du att tillhandahålla penningmedel eller varor till sanktionsbelagda personer som sedan ska ge dem till personer i behov av stöd?

⁷¹ Till exempel till EU:s kontaktpunkt eller relex-sanctions@ec.europa.eu.

⁷² Se t.ex. artikel 9.1 i de globala människorättssanktionerna.

7	Garanteras din säkerhet av en enhet eller grupp som omfattas av sanktioner eller av en enhet som ägs eller kontrolleras av denna, och har du betalat för detta?
8	Tillhandahåller du utbildning, penningmedel eller andra ekonomiska resurser till personer som omfattas av sanktioner, till exempel när du träffar dem?
9	Har du vidtagit lämpliga begränsningsåtgärder för att se till att dina penningmedel eller varor inte kommer att beslagtogs, däribland med våld, av personer som omfattas av sanktioner, särskilt paramilitära grupper, poliser eller väpnade styrkor?
10	Är restriktionerna för banktjänster enligt EU:s sanktioner relevanta i det land där du planerar att tillhandahålla humanitärt bistånd?
11	Måste du betala skatt i det tredjeland där du kommer att tillhandahålla humanitärt bistånd och där det finns sanktionsbelagda tjänstemän som utför myndighetsfunktioner?
12	Kommer du att göra penningmedel eller ekonomiska resurser tillgängliga för förvaltningen i det tredjeland där du kommer att tillhandahålla humanitärt bistånd och där det finns sanktionsbelagda tjänstemän som utför myndighetsfunktioner?
13	Har du inrättat lämpliga interna förfaranden, bland annat för att spåra och snabbt reagera på överträdelse av EU:s sanktioner?

VIDIMERAD KOPIA
Generalsekreteraren genom

Martine DEPRez
Direktör
Beslutsfattande och kollegialt ansvar
EUROPEISKA KOMMISSIONEN

